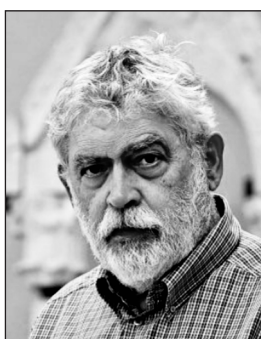

In memoriam

Ante Milošević (1953–2025)

Dana 24. jula 2025. godine, u 72. godini života preminuo je prof. dr. Ante Milošević, dugogodišnji saradnik i član Centra za balkanološka ispitivanja naše Akademije, koji je uz to bio i član Redakcije našeg časopisa *Godišnjak/Jahrbuch*. Kao rijetko koji naučnik, svojim obimnim istraživačkim opusom i brojnim publikacijama, od kojih su mnoge objavljene u našim izdanjima, on je trajno zadužio hrvatsku i širu balkansku arheologiju i istoriju umjetnosti.

Ante Milošević je rođen u Sinju 5. marta 1953. godine, a nakon školovanja u rodnom gradu, završio je studij arheologije i istorije umjetnosti na Filozofskom fakultetu u Zadru, gdje je i doktorirao 2005. godine. Svoj profesionalni put započeo je kao direktor Muzeja Cetinske krajine u Sinju, gdje je radio od 1977. do 1994. godine. Iste godine prelazi u Muzej hrvatskih arheoloških spomenika (MHAS) u Splitu, gdje je u početku djelovao kao kustos, da bi 1998. preuzeo dužnost direktora te važne naučne i kulturne institucije. Na toj funkciji je uz kraće prekide ostao sve do odlaska u penziju 2018. godine. U tom razdoblju snažno je unaprijedio stručni i naučni rad muzeja. Podsticao je izdavačku i izložbenu djelatnost i učestvovao u brojnim arheološkim istraživanjima i međunarodnim projektima, s posebnim naglaskom na rani srednji vijek.

Uz to je od 2007. do 2013. godine djelovao i kao vanredni profesor na Filozofskom fakultetu u Splitu, gdje je vodio kolegije o umjetnosti i arhitekturi srednjovjekovne Dalmacije. Njegov akademski rad odlikovala je jasnoća, širina znanja i predanost radu sa studentima. Sa sličnim temama često je gostovao kao predavač na univerzitetima u Ljubljani, Heidelbergu i Berlinu. Tu svoju univerzitetsku, publicističku i znanstvenu djelatnost on nije prekinuo odlaskom u mirovinu, nego je sve to, u maniru koji odlikuje samo najbolje naučne pregaoce, nastavio u punoj mjeri skoro do posljednjeg daha.

Ante Milošević je već početkom osamdesetih godina otpočeo veoma intenzivnu i plodnu saradnju sa našim Centrom, što će u punoj mjeri trajati sve do kraja njegovog života. To je bilo naročito izraženo u višegodišnjim zajedničkim istraživanjima gradinskih naselja na području Cetinske krajine. Time je on postao stalni saradnik Centra, da bi 2009. godine postao i punopravni član ove institucije. U okviru saradnje Centra sa Poljskom Akademijom nauka obavio je 1988. godine kao predstavnik našeg Centra dvomjesečni studijski boravak u Krakovu koji mu je veoma dobro poslužio za produbljivanje znanja o umjetnosti i arhitekturi srednjovjekovne Evrope.

Pored Centra za balkanološka ispitivanja ANUBiH, Ante Milošević je bio član i drugih naučnih institucija, među kojima treba posebno istaći Njemački arheološki institut i Evropsku arheološku asocijaciju. Milošević je takođe bio jedan od osnivača i vodećih članova Centra za interdisciplinarnu studiju *Studia Mediterranea*, osnovanog 2008. godine u sklopu Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu. Taj centar je izdavač serije knjiga *Studia Mediterranea* u kojoj je Milošević od 2008. do 2022. godine, kao autor ili koautor, objavio sedam monografija. Nemoguće je ovdje navesti preko 150 naučnih članaka i jedanaest monografija iz oblasti srednjovjekovne arheologije, istorije i istorije umjetnosti koje je Milošević objavio, ali treba naglasiti da ga taj obimni publicistički opus bez sumnje svrstava među najznačajnije hrvatske medijeviste svoje generacije.

Predstavljanje Ante Miloševića kao čovjeka i naučnika ne može biti objektivno niti cjelovito ako se izričito ne naglasi njegov svestrani rad na području Cetinske krajine, jer to je bio temelj njegovog naučnog djelovanja i arheološkog znanja i tema kojoj se uvijek vraćao. A ovo područje to iz više razloga zaslužuje. Smješteno u neposrednom zaleđu srednjeg Jadrana iza Mosora i Kozjaka, uz obronke Svilaje i Dinare, ono čini dobru sponu između

Mediterana i Dinarskih planina. Žilu kucavicu tog predjela čini rijeka Cetina koja u svom relativno kratkom toku od nekih stotinjak kilometara protiče sredinom procjepa koji je sama oformila i oplemenila i koji s pravom nosi njeno ime. Ona daje boju i karakter čitavom ovom prostoru. Cetina je ovdje presudan faktor i geomorfološki i opštebiološki, a i kulturno i istorijski. Ona razdvaja i štiti, ali po potrebi i spaja. Poput Nila u Egiptu, ona plavi, ali i oplođava. I kao što je Egipt dar rijeke Nil, tako je i Cetinska krajina dar Cetine.

Značajne arheološke i kulturno-istorijske cjeline zahtijevaju poseban angažman, istrajan rad i veliku žrtvu. Kad je u pitanju Cetinska krajina, teško da se iko može uporediti sa Antom Miloševićem, koji se obuhvatno bavio istraživanjem i dokumentovanjem svih kulturno-istorijskih perioda na ovom području, od paleolita do najnovijeg doba. On je izrastao na ovom tlu i s njim srastao i kao čovjek i kao naučnik. Ako smo naglasili da je Egipt dar Nila, a Cetinska krajina dar Cetine, nećemo puno pogriješiti ako kažemo i da je arheologija Cetinske krajine dobrim dijelom dar Ante Miloševića. Pa da ništa drugo nije uradio, već bi ovo bilo dovoljno da se upiše u temeljnu knjigu naše i svjetske nauke.

Odlaskom Ante Miloševića ostali smo bez izuzetnog naučnog pregaoca, vrsnog kolege i postojanog prijatelja. Prazninu koja je za njim ostala biće veoma teško nadoknaditi.

Blagoje Govedarica